

Építészeti Nívódíj – Pályázati eredmények

Helyi építészeti örökség 2009

Nyár elején kihirdették a *Helyi építészeti örökség 2009* építészeti nívódíj pályázat győzteseit a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium könyvtártermében. Nyitányként a tárca szakállamtitkára, *dr. Szaló Péter* mondott beszédet, majd *Fegyverneky Sándor* országos főépítész, a minisztérium főosztályvezetője, végül a VÁTI Urbanisztikai Kht. vezérigazgatója, *dr. Benedek János*.

A bíráló bizottság elnöke *Fegyverneky Sándor* volt, szakmai titkára *Bánóné Nyekhelyi Mária* vezető főtanácsos. Tagjai: *Arnóth Ádám*, Kulturális és Örökségvédelmi Hivatal, *Krizsán András*, Falufejlesztési Társaság Építész Tagozata, *Káldi Gyula*, Magyar Építőművész Szövetség, *Sebestyén József*, Magyar Építész Kamara, *dr. Kalmár Miklós*, BMGE, Építészettörténeti és Műemléki Tanszék, *dr. Fábian Zolt*, Magyar Önkormányzatok Szövetsége, *Ráday Mihály*, Falu- és Városvédők Szövetség-

ge, Hungária Nostra és *Sárosi Dóra*, Oktatási és Kulturális Minisztérium.

A fenti szakértőkből álló zsűri a legmagasabb penzjutalomban a **balatonfüredi Kisfaludy Galéria** épületének felújítását részesítette, kilencszázezer forinttal. A szakszerű felújítás során a tervezők a helyel és a történeti környezettel harmonizáló, egyszerű forma- és színvilágot, természetes, az építés korának megfelelő anyagokat alkalmaztak. A részletek, a homlokzati tagozatok, építészeti profilkok hitelesen, az eredeti minták szerint kerültek helyreállításra. A külső rekonstrukció és a nagyvonalú belső átalakítás révén a védett épület értékei még hangsúlyosabbá váltak, ezzel a ház városképi és a városszerkezetben betöltött szerepe megerősödött. A tervet *Kóris János* készítette (Budai Építészeti Műhely), a kivitelező: *Szűcs István* (Vémmévszer).

Hétszázezer forint díjazásban részesült a **Veszprém Megyei Levéltár** központi épületének felújítása, átalakítása.

A tervezést épületkutatás előzte meg, az építészeti részleteket körültekintően alakították ki. Az igen leromlott állapotú épület hiteles felújítását segítette, hogy rendelkezésre álltak az eredeti állapotról készült fényképek.

Az épületben megőrződött az eredeti iskola szállásfunkcióknak megfelelő elrendezés. A középső szárnyban a főbejárat, a tágas lépcsőház, valamint a közösségi helyiségek, míg a két kereszt szárnyban, az egykori nagy legénységi hálók helyén, a raktárak helyezkednek el. A folyosókon, ahol lehetett, megőrizték az eredeti padlóburkolatot. Az ablakok asztalos szerkezeteit az eredeti mintájára gyártották újra. A klíma beszerelése az épületben csak a különösen védett anyagoknál történt. Terve-

ző: *Németh Tamás* (Hor-Ber Kft.), kivitelezte: *Bérczes Tibor* és *Szanati Gyula*, a Záév Zrt. részéről.

Hatszáz ezer forint díjazásban részesült két pályázat is. Az egyik a **Tapolca-Disze-len lévő népi lakóház** felújítása, *Hernyák László* tervezésében-kivitelezésében. A felújítás során a XIX. századi átalakításnak megfelelő állapot került helyreállításra. Először a lakóépület helyrehozatala, komfortosítása történt meg. A homlokzat a helyi hagyományoknak megfelelő, „hőbörccsös” vakolt felülettel, ezt tagoló simított felületű sávokkal és tagozatokkal készült. A másik a **gömörszőlősi Kassai út 53. szám alatt lévő lakóház** felújítása, a *Kovács család* tervezésében-kivitelezésében. Három osztatú lakóépület, hosszú oldalán végigfutó tornáccal, az épület folytatásaként létesült istállóval, amelynek a helyén impozáns terasz épült.

Négyszáz ezer forint díjazásban részesült **Kecskeméten a Kőlcseyutca 9. polgárház** fel-

FŐÉPÍTÉSEK

újítása, Szép Tivadar tervezésében és Czakó Imre kivitelezésében. A felújítás során az volt a cél, hogy a népes család részére való átalakítás során az épület ne veszítse el nagypolgári jellegét, sem térszervezésében, sem megjelenésében, részleteiben.

Háromszázezer forint értékben kapott támogatást **Szuha községben a tájház**

felújítása, Usák Tibor tervezésében, a Weimar-2 Bt. kivitelezésében. Az épület a település központjában áll, őrizve a hagyományos beépítési, településképi, lakáshasználati formát. Feltehetően a XX. század legelején épült. Gazdasági épületei nem maradtak fenn, kertje inkább – a múzeum funkcióhoz igazodva – pihenőkert jellegű. Belső terei a helyi családok által felajánlott hagyományos bútorok segítségével mutatják be a századelő módos paraszti életformáját.

- ① Balatonfüred, Kisfaludy Galéria
- ② Kecskemét, Kölcsei u. 9. polgárház
- ③ Gömörszőlős, Kassai u. 53. lakóház
- ④ Tapolca-Diszel, Miklós u. 9. lakóház
- ⑤ Szuha, Kossuth u. 79. tájház
- ⑥ Veszprém Megyei Levéltár

Szakraális terek

Idén szeptember 19–20-án rendezik meg a Kulturális Örökség Napjait, amely Európa-szerte népszerű rendezvény, és most aktuálisan illeszkedik a Kulturális Turizmus Évéhez. A Szakraális Művészetek Hetéhez kapcsolódva a központi téma a szakraális terek: templomok, kolostorok, zsinagógák, sztúpák, kápolnák, imaházak, kálváriák, kegyhelyek, búcsújáróhelyek és más vallási jellegű helyiségek bemutatása.

A Kulturális Örökség Napjai

2009-ben a következő kiemelt nemzeti évfordulókhoz volt csatlakozási lehetőség: Angster József, Balázs Béla, Bánki Donát, Benedek Elek, Derkovits Gyula, Joseph Haydn, Janus Pannonius, Jánszky Béla, Kazinczy Ferenc, Kálvin János, Kempelen Farkas, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Kozma Lajos, Kőrösi Csoma Sándor, Lükő Gábor, Márfy Ödön, Nagy Virgil, Preisch Gábor, Quittner Zsigmond, Radnóti Miklós, Táncsics Mihály, továbbá az 1989-es határnyitás, a kálvinizmus és Szent Pál évforduló.

Értékeink láthatóvá, megtekinthetővé tétele

Az Európa Tanács védnökségével már negyvennyolc országban rendezik meg az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő örökségi napokat. A program célja az, hogy a nagyközönség figyelmét ráirányítsuk az épületek értékeire, azokéra is, amelyek máskor részlegesen, időlegesen, illetve csak a társadalom egyes rétegei által látogathatók, esetleg folyamatosan zárva vannak. A hagyományosan szeptember harmadik hétvégéjén megrendezett esemény során ország-szerte sok száz ilyen épület és helyszín kapuja nyílik meg a látogatók előtt.

Mindenki számára fontos, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezete kulturális értékeit, mert ez ösztönöz arra, hogy azokat fenntartsuk és megőrizzük. Ez egyben erősíti a lakóhelyhez, az országhoz való kötődést és az azonosságtudatot is.

A megnyitandó épületek, helyszínek nem feltétlenül védett (mű)emlékek, korokra, funkciójukra nézve sincs semmilyen megkötés, de általánosságban elmondható, hogy nagyobb számú érdeklődőt vonzanak azok a helyszínek, amelyeknek sajátos esztétikai vagy jelentős történeti értékük van. Az emlékek, műemlékek bemutatása mellett fontos a kortárs építészeti, tájépítészeti, népi és ipari emlékek kiemelkedő alkotásainak, feltárt régészeti lelőhelyek, temetők megismertetése is.

Eddigi tapasztalat, hogy a látogatás élményét fokozhatja az épületekben, helyszíneken folyó tevékenység, valamint az ott található művészi alkotások, bútorok és eszközök, régészeti leletek, esetleg a különleges épületszerkezetek, díszes homlokzatok, védett fák, növények bemutatása is. A legtöbb helyszínen és a megtervezett útvonalon vezetést tartanak, veze-

tőként pedig szakembereket vagy olyan önkénteseket vonnak be, akik az adott helyet jól ismerik. Sokan vannak, akik szívesen megosztják tudásukat másokkal – például a több idővel és tapasztalattal rendelkező nyugdíjasok, de egyre többen jelentkezők az újdonságokra nyitott, vállalkozó fiatalok, diákok közül is.

Egy épület, helyszín látogathatóságát bárki kezdeményezheti. A vendégek fogadása önként vállalt szolgálat, a kezdeményezőknek természetesen szabad döntésére van bízva, hogy mekkora részt tesznek ingyenesen bejárhatóvá.

A Kulturális Örökség Napjai (KÖN) rendezvény jó alkalom arra, hogy értékeink meg-

tekintése mellett észrevegyük azok sérülékenységét, mulandóságát és a megőrzés munkájának összetettségét is, amelyhez az egész társadalom összefogására és közreműködésére szükség van. Fontos eleme ezért a mozgalomnak a helyi önkormányzatok, kulturális közösségek, a döntéshozók, a szakmai és a civil szervezetek bevonása. Az örökségi hétvége megszervezése és az eseményeken való részvétel mind a szervezők, mind a közönség számára jó alkalom a társadalmi önszerveződés és demokrácia gyakorlatának erősítésére, a helyi értékek közös ünneplésén keresztül a közös öröm megtapasztalására.

A Kulturális Örökség Napjai szervezésénél az elmúlt évek gyakorlatában kialakult szokások és az Európa Tanács javaslatai

A helyszín látogatását *ingyenesen* kell lehetővé tenni. Az épület megjelölésére térítésmentesen emblémás zászlót lehet igényelni (lásd. jelentkezési lap). A bejáratnál és az épület környékén plakátot (ka)t javasolunk elhelyezni, amelyen fel kell tüntetni a nyitva tartás és a vezetések pontos időpontját. A plakáton lévő üres mezőbe bármilyen további (figyelemfelkeltő, tájékoztató) anyag beilleszthető. Érdemes az épület, helyszín bemutatására vezetőről gondoskodni. Igen hasznos, ha a látogatók – akár a legegyszerűbb eszközökkel elkészített – írásos, esetleg rajz- vagy fotóillusztrációval ellátott információs anyagot kapnak az épületről. Lehetőség van az épülettel, helyszínnel kapcsolatos értékesebb kiadványok árusítására is. Az ingyenes látogathatósággal nem ellentétes az önkéntes adományok elfogadása. A program színesítése, a családi látogatók elősegítése érdekében érdemes egyéb eseményeket is szervezni (kiállítás, vetítés, koncert, színházi előadás stb.). Kérjük a KÖN logóját (lásd a címlapon és a weblapon) valamennyi nyomtatott, illetve vizuális anyagon feltüntetni. Érdemes gondolni a testvértelepülésekkel közös vagy párhuzamos programok szervezésére, sőt a nemzetközi együttműködés lehetőségeire is felhívjuk figyelmüket. *Nagy érdeklődésre tarthat számot tematikus útvonalak és/vagy a kisebb területeket vezetéssel bemutató séták szervezése (pl. a helytörténeti körök bevonásával).* Az egyébként is nyitva tartó épületek – pl. múzeumok – részéről kívánatos, ha a Kulturális Örökség Napjai témájához kapcsolódó különleges programot szerveznek. Cél-szerű a látogatható épületek, helyszínek listáját – mint fontos eseményt – hetekkel az örökségi hétvége előtt, a helyi nyomtatott/elektronikus sajtóban megjelentetni. A fiatalok és főleg az iskolás gyerekek érdeklődésének felkeltésére és aktív részvételére érdemes külön figyelmet fordítani. Ahol megoldható, biztosítandó a mozgáskorlátozottak közlekedési lehetősége is. Kívánatos az épület, helyszín helyreállításának tervezésében és kivitelezésében részt vevő vagy azt támogató szervezetek, magán-személyek nevének feltüntetése. Kérjük, hogy a *látogatók számáraól jelentést* és a helyi eseményekről szóló, esetleg fénykép(ek)kel illusztrált *beszámolót*, valamint a KÖN-nel kapcsolatos *információs anyagot 2009. október 10-ig* az alábbi címre eljuttatni szíveskedjenek!

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Kertész Margit: margit.kertes@koh.hu. Telefonos elérhetőség: 06-1-224-55-86. Fax: 06-1-224-55-81. Levelezési cím: 1014. Budapest, Táncsics Mihály utca 1. www.oroksegnapok.hu

A rovatot szerkesztette: Zábránszky Pap Klára az Országos Főépítési Kollégium titkára